

Dünya Bankası ve IMF Neden Kapatılmalıdır?

Tayfun GÜRLER

Giriş

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası'na karşı yapılan protestoların son günlerinde, polis yaklaşık 1,300 protestocuyu tutukladı, protestocuların karargâhlarına baskınlar yaptı ve bazı kaynaklarına el koydu ve bu uygulamalarda biber gazı ve cop kullandı¹. Bu yaşananlar, Thomas L. Friedman'ın en çok satan kitabı "Lexus ve Zeytin Ağacı"nda kullandığı "küreselleşmeye karşı (güçlenen bir inanca karşı oluşan) güçlü tepki" ya da en azından onun bir çeşidiydi. 11 Eylül trajedisine götüren bu olaylar küreselleşmeye karşı oluşan bu güçlü tepki kapsamında değerlendirilebilir. Friedman'a göre, küreselleşme muhalifleri küreselleşmeye karşı durdular, çünkü bu muhalifler, ülkelerin çoğu mevcut küresel sisteme bağlandıkça, bu ülkelerin her dönemin modasına uyan tek bir kalıba sokulmaları için tasarlanmış *Altın Deli Gömleği*² modeline girmeye zorlandıklarını

Dr. Tayfun Gürler, MacroMicro Danışmanlık Şirketi.

1. David Montgomery, *Washington Post*, Tuesday, April 18, 2000; s. A01.

2. "Altın Deli Gömleği'ne uyabilmek için bir ülke şu kurallara uymuş ya da uyma yolunda ilerliyor olmalıdır: Özel sektörü ekonomik büyümenin ana motoru yapmak; düşük bir enflasyon oranına ve fiyat istikrarına sahip olmak; devlet bürokrasisinin hacmini daraltmak; bütçe fazlası veremiyorsa bile mümkün olduğunca denk bir bütçeye sahip olmak; ithalatta tarifeleri azaltmak ve elimine etmek; yabancı yatırımda sınırlamaları kaldırmak; kotalardan ve yerli tekellden kurtulmak; ihracatı arttırmak; kamu iktisadi teşekküllerini ve kamu hizmetlerini özelleştirmek, sermaye piyasalarını deregüle etmek, parayı konvertibil hale getirmek; endüstri dallarını, sermaye piyasasını ve menkul kıymetler borsasını yabancı sahipliğine ve yatırımına açmak; iç rekabeti mümkün olduğunca arttırmak için ekonomiyi deregüle etmek; hükümetteki yozlaşmayı, sübvansiyonları ve kayırmacılığı olabildiğince azaltmak; bankacılık ve telekomünikasyon sistemlerini özel sahipliğe ve rekabete açmak ve vatandaşlarına rekabet içindeki sosyal güvenlik ve yabancı kökenli sosyal güvenlik yardımlaşma fonları arasında tercih yapma izni vermek. Bunların hepsini birlikte yaptığında Altın Deli Gömleği'ne sahibsiniz" (Friedman, 2000).

Dünya Bankası ve IMF Neden Kapatılmalıdır?

düşündüler. Muhalefet, Batı'nın önde gelen ülkelerinin diğerleri pahasına zenginleşmesinin yolu olarak algıladığı Dünya Bankası ve IMF'yi globalleşmenin faileri olarak görmektedir. Ben bu olayı bu tarz bir siyah-beyaz tanımlamasından çok daha karmaşık buluyorum. Dünya, İkinci Dünya savaşı sonrası, Dünya Bankası ve IMF gibi kurumların tesis edilmesinden bu yana epeyce evrim geçirdi. Haliyle bu kurumlar da değişti. Bu kurumlar, kurucularının, bu kurumların misyonlarını oluşturdukları zamanlarda öngöremedikleri bir çok farklı durumla ilgilenmek zorunda kaldılar. Eşsiz-benzersiz bir durumun özgül şartları içinde beliren her kurum gibi, bu kurumlar da daha sonra kendilerine engel teşkil edecek "pozitif" katılımlarla işe başladılar. Bu yüzden, bu kurumları yargılarken anakronizmlerden kaçınmak için çok dikkatli olmalıyız. Başka bir anlatımla, Marksistler veya bu kurumları hedef alan diğer ideolojilere bağlı eleştiricilerden farklı olarak, yargılarımızı doğru bağlamda ve doğru zamanda ancak bu kurumlara yöneltilen popüler ve standart eleştirileri şekillendiren ideolojik vurguların basitliğiyle³ kafamızı karıştırmadan yapmalıyız. Eleştirilerimizin geçerliliği ve meşruluğu test edilemez normatif ideolojik yapılarda değil, test edilebilir argümanlar çerçevesinde temel bulmalı. Bu tür bir çaba, ilk olarak bu kurumların neden kurulduklarını, ikinci olarak da bu kurumların hem yerli ekonomide hem de yerli ekonomilerin interaktif toplamı olan dünya ekonomisindeki sürekli değişimini göz önüne alarak yıllar boyunca hangi meydan okumalarla karşılaştıklarını anlamamızı gerektiriyor. Bu soruları cevaplayabilmek için gerekli çatıyı oluşturduktan sonra, bu kurumların başarı ve başarısızlıklarını ölçmeye başlayabiliriz.

IMF ve Dünya Bankası – Kuruluşu ve Gelişimi

Bu kurumlar doğalarında inter-galactic olduğu için, kendimi, Isaac Asimov'un bilim kurgu üçlemesinin başlığı olan, *Kuruluş*'u bu bölümün alt başlığı olarak kullanmakta özgür hissediyorum. Clark & Weinstock'dan Jessica Einhorn'a⁴ göre;

"Dünya Bankası IMF ile birlikte II. Dünya savaşı sonrasındaki uluslararası finansal yapının bir parçası olarak Bretton Woods'ta kuruldu. Bu yapı, uluslararası açık ticaret sistemini ve küresel finansal istikrarı desteklemek yoluyla gelecekteki dünya savaşlarını önlemek için tesis edilmişti. Kuruluş konferansında, iktisatçı John Maynard Keynes, öncelikle savaş sonrası yeniden yapılanmayı sağlayacak ve fakir ülkelerin gelişimine odaklanacak bir kurum (oluşturma) çağrısı yapmıştı. Böylelikle Dünya Bankası kuruldu ve ekonomik gelişme için kamu borçlarını kullanmayı öngören savaş sonrası deneyimi başlattı"⁵.

3. Basitlik kelimesinin kıymet düşürücü bir anlamı yok. Bu kelime hem seküler hem dini ideolojik sistemden kaynaklanan kristal-saflik ifadesinin yanlış anlaşılmasını vurgulamak için kullanılmıştır.

4. Jessica Einhorn Dünya Bankası eski İdare Müdürüdür.

5. Jessica Einhorn, "The World Bank's Mission Creep", *Foreign Affairs*, September/October 2001

Dünya Bankası ve IMF aynı çağın ürünü olsalar ve dünyayı daha istikrarlı yapmak gibi aynı ortak görevi paylaşırsalar da, aynı amaçlar için farklı yollar kullandılar. Dünya Bankası, bu görevi ekonomik gelişmeyi teşvik ederek başarmak için tasarlandı. Diğer tarafta IMF, daha açık bir kanalla bunu başarmak için düzenlendi. Princeton Üniversitesi'nden Alan S. Blinder'a göre: "İkinci Dünya Savaşı'nın müttefik ülkeleri sabit döviz kuru ve doların altına tahviline dayalı yeni bir uluslararası yapı oluşturdu. Ve sistemi denetlemesi için çok taraflı bir kurum olan IMF'yi kurdular."⁶

Başka bir anlatımla, Dünya Bankası hem iktisadî hem de sosyal gelişime yardım eden bir kamu kurumuna benzerken, IMF dünya istikrarını bozanlarla "müzakere" etmek için tasarlanmış bir kanun uygulayıcısı gibi görünmekteydi. Yukarıda bahsettiğim gibi, iki kurum da aynı amaca sahiptir, yani kendi faaliyet bölgelerinin refaha ulaşmasına çalışmaktadır⁷. Fakat bu noktada, malî istikrarın gelişme sürecinin kendi başına bir unsuru olmadığını vurgulamalıyım. Bunun yerine malî istikrar ekonomik gelişmeyi teşvik etmeye yatkın bir ortam oluşturarak gelişmeyi destekliyor.

Yukarıda bahsettiğim gibi, Dünya Bankası temelde serbest ticareti sağlayacağını taahhüt etmişti. Bankanın ilk vurgusu kamusal alt yapıyı – demiryolları, yollar, enerji istasyonları ve ulaşım imkânları – kurmaktı ve bu işin finansal istikrar⁸ ve özel yatırımla birlikte gerçekleşmesinin ekonomik gelişmeyi tetikleyeceğine inanmaktaydı. Ancak zamanla ekonomide gelişme algılayışı değişti. Dünya Bankası ve iktisat bilimi bir ülkede uygun bir kamusal altyapı olsa bile, enflasyonun, makro-ekonomik istikrarsızlığın, fiyat sınırlamaları ve regülasyon kısıtlamalarıyla piyasaların çarpıtılmasının, yetersiz eğitimin, teknik eğitim ve insan kaynakları gelişiminin yokluğunun o ülkede demokrasinin gelişmesinin önünde engel teşkil edeceğinin farkına vardı. Buna ilaveten, iktisadî teori ve ilgili ampirik araştırmalar göstermiştir ki, vasıflı işçigücü, sosyal yapılar ve müteşebbislik, gelişmeyi ortaya çıkaracak sürecin vazgeçilmez girdileridir. (Einhorn, 2001).

Bundan dolayı Dünya Bankası dünya çapında gelişmeyi teşvik eden bir kurum olarak karşı ataklarla karşılaştı. Bu karşı ataklar ilk olarak Dünya Bankası'nın İkinci Dünya Savaşı'nda zarar gören önceden gelişmiş ekonomilerin yeniden yapılanmasına öncelik vermesi sebebiyle ortaya çıktı. Çünkü bu ekonomiler savaştan önce iktisadî gelişmeyi sağlayacak tüm kurumsal özelliklere sahiptiler, kamu-

6. Alan S. Blinder, "Eight Steps to a New Financial Order", *Foreign Affairs*, September/October 1999.

7. Kuvvetler Ayrılığı ilkesi bu kurumların kurucularının bunları neden bir çatı altında toplamayı düşünmediğinin bir sebebi olabilir.

8. Bu alan, kanaatimce, her iki kurumun yetki alanları kendi aralarında uyumsuzluk yaratacak şekilde üst üste binmiştir.

Dünya Bankası ve IMF Neden Kapatılmalıdır?

sal altyapıyı geliştirmeye yönelik herhangi bir yeniden yapılanma süreci doğal olarak iktisadî gelişmeye yol açacaktı. Fakat gelişme için uygun kurumsal geçmişi olmayan fakir ülkelerin iktisadî gelişimi için çözüm yaratmak konu olduğunda bu tecrübenin bir anlamı yoktu.

Bu karşı ataklarla başa çıkmanın bedeli, gelişmenin getirdiği karmaşık problemlerin arasında kurumsal odak noktasını kaybetmektir. Bu sorunu çözmek için son yıllarda Dünya Bankası bir kurum olarak kendisinin evrimsel gelişimiyle uyum içinde olan bazı adımlar attı.

- Çok Yönlü Gelişme Çerçevesi: Dünya Bankasına göre, çok yönlü gelişme çerçevesi fakirliği azaltmak için güçlü katılım ve ortaklık kurmayı hedefleyen, holistik, uzun vadeli, ülkelerin kendilerinin sahiplendiği bir yaklaşımdır.
- Dünya İnançları Gelişim Diyalogu: Bu, Dünya Bankası ve diğer gelişme odaklı kurumları dünyanın dört bir yanından ünlü dinî liderlerle bir araya getirmek suretiyle gelişme sürecinde dünya inançlarının uyumlu ve aktif birlikteliğini sağlamak içindir.
- Küresel Gelişmeye Giriş Yolu: Bu, gelişmekte olan ülkelerde “yeni iktisadî” fikirleri teşvik etmeyi ve ülke içi iktisadî gelişmeler ve reformlarla ilgili bilgi için bir online portal oluşturmayı amaçlayan bir girişimdir. (Fidler, 2001⁹).

Dünya Bankasındaki yeni kültür sadece bu yeni girişimleri oluşturmadı, aynı zamanda Dünya Bankasını, Orta Asya Krizi ardından acil borç verici, Orta Doğu ve savaş sonrası Balkanların yeniden yapılanmasında barışı koruyan bir ekonomi müdürü ve Afrika’daki AIDS trajedisinin mali dövüşçüsü olarak ön plana çıkardı.

Evrimsel sürecinde IMF’nin yüzleştiği sorun farklıydı. Oregon Üniversitesinden Raymond Mikesell’e göre,

“IMF’nin asıl görevi (döviz kurlarının itibarî değerine dayanan uluslararası para sistemini korumak için kısa vadeli yardım sağlama) 1971’de itibarî değer sisteminin çökmesinden sonra anlamını yitirdi.”¹⁰

Uluslararası malî yapı 1971’den bu yana çok daha parçalı hale geldi. Bu durum müessesenin kurucularının tahmin edemediği bir şekilde karışıklılar yaratmaya başladı. IMF İdare Müdür vekili Stanley Fischer *The Economist*’te¹¹ yayınlanan bir makalesinde bu karışıklıkları şöyle sıralamaktaydı: ulusal bankacılık ve malî sisteminin güçlendirilmesi; malî krizleri, sermaye kontrollerini ve bunların

9. Stephen Fidler, “Who is Minding the Bank?” *Foreign Policy*, September/October 2001.

10. Raymond Mikesell, “The Future of the Bretton Woods Institutions” <http://milken-inst.org>

11. Stanley Fischer, “Lessons From Crisis” *The Economist*, October 3rd 1998.

küresel malî faaliyetler üzerindeki zarar verici etkilerini azaltacak mekanizmaların tesisi; ahlâkî tehlikeyi¹² en aza indirme ihtiyacı ve serbest kur uygulanmasından para kuruluna kadar yeni döviz kuru rejimleri ile bunlar arasındaki etkileşim.

Yukarıdaki analizden şu sonuca varmak isabetli olur. Bu iki kurumun başlangıçtaki özellikleri ciddi biçimde değişmiştir. Ve bu değişiklikler -öncelikle bu kurumlar içinde yapılması gereken- kurumsal reformlar gerektirmektedir. Bu nedenle iç meydan okumalarla başa çıkmadan, bu kurumların açık uluslararası ticaret sistemi ve küresel malî istikrarı temin etmede etkinlikleri hakkında iyimser tahminler oluştururken ihtiyatlı olmalıyız.

Her halükârda şu soruyu sormalıyız. IMF ve Dünya Bankası, malî istikrar ve ekonomik gelişme açısından kamu çalışmaları yapmakta ve kanun uygulayıcısı olmakta başarılı oldular mı? Çok saygı gören bir iktisatçı olan William Easterly tarafından bu soruya verilen cevap hayırdır. William Easterly şuna işaret eder:

“IMF ve Dünya Bankası, son on yıl boyunca, 36 fakir ülkeye çeşitli bağlayıcı şartlarla 10 defa veya daha fazla borç verdi. Bu gruba mensup ülkelerde kişi başına düşen gelirin büyüme oranı sıfırdı”.¹³

Bir çok araştırmacı, Bretton Woods kurumlarının hızlı değişen global iktisadî çevre içinde problemlere yaklaşımları açısından modalarının geçiyor olmasının bu başarısızlığın temel nedeni olduğunu iddia ediyor. Örneğin, IMF’yi ateşli bir şekilde eleştirenlerden Harvard Enstitüsü Uluslararası Gelişme Bölümü Müdürü Jeffrey Sachs IMF’nin Brezilya’daki başarısızlığını tartışırken şunları öne sürüyor¹⁴:

“Ekonomi sizin polikliniğinize geliyor. Kansız görünüyor. Nabzını ölçüyorsunuz, büyüme hızla yavaşlıyor. Yabancı yatırımcının malî piyasalardan kaçtıkça bir ateş ortaya çıkıyor. Teşhisiniz nedir? Tavsiyeniz ne olur?”

Çok uzak değil 18. yüzyılda tıp doktorlarının emin oldukları bir cevap vardı: Hastanın kanını akıt. Meşhur otorite tedaviden kesinlikle emindi. Fakat haliyle bu yargının bilimsel temelleri yoktu ve akıllarımız ilacın kesin faydasızlığının şaşkınlığıyla sarsıldı.

Fakat 20. yüzyılda IMF de bundan daha iyi çalışmadı. O da her derde deva bir tedavi yöntemine sahipti: Bütçe açılarını kes (veya bütçe zaten fazla veriyorsa fazlayı yükselt). IMF’nin bakışı öylesine tek boyutluydu ki Birleşik Devletler Hazine Bakanlığı sekreteri ve kurumun ana savunucusu Lawrence Summer bile IMF’nin konumuyla, yani tamamıyla malî olmasıyla dalga geçiyor.”

12. Moral tehlike şu anlama gelir: “Davranışlarının sonuçlarına karşı himaye edilen insanlar (veya bankalar, hükümetler) - işler kötü giderse kurtarılacaklarını umarak- ihtiyatsızca riskler alabilirler.” Blinder (1999)”.
13. Fidler (2001).
14. Jeffrey Sachs, “Brazil Fewer-First, Do No Harm.”, <http://milken-inst.org>.

Dünya Bankası ve IMF Neden Kapatılmalıdır?

Son dönemde Nobel Ekonomi ödülü kazananlardan Joseph Stiglitz IMF'yi eleştirirken, Jeffrey Sachs'dan bir adım daha ileri gider. Stiglitz'in iddiasına göre;

"... Kötü ekonomiler gizlilik gibi daha ciddi bir problemin semptomlarıdır. Zeki insanlar kendilerini dışarıdan gelen eleştiri ve tavsiyelere kapattıklarında aptalca işler yapmaya meyillidir. Hükümette görev yapmakla öğrendiğim tek şey varsa o da uzmanlığın en fazla önem taşıdığı alanlarda şeffaflığın en önemli şey olmasıdır".¹⁵

Geçen yıllar boyunca bu kurumların iç yapılarını düzelterek onları daha uyumlu hale getirmek ve reforme edilmiş kurumların yarattığı doğru müşevvikler yoluyla küresel yapılanmanın ortaya çıkardığı engellerle başa çıkabilmek için bir çok öneri sunuldu. Mamafih, ben problemin, önerileri formüle edenlerin sandığından çok daha derin olduğuna inanıyorum. Ve, 1974 yılında ekonomide Nobel ödülü kazanan, para teorisinin öncüsü ve 20. yüzyılda liberteryanizminin ana destekçisi F.A. Hayek'i bu tartışmaya davet ediyorum.

Hayek ve Bretton Woods Kurumları – Bir Farklı Birleşim

Yukarıda bahsedilen "The Lexus and the Zeytin Ağacı" adlı kitabında Thomas L. Friedman, Sovyetler Birliği başkanı Mikhail Gorbachev'un zamanın ABD dışişleri bakanı James A. Baker III'e anlattığı bir şakadan bahsediyor. Friedman'a göre bu şakayı anlatarak Mikhail Gorbachev James A. Baker'a hitaben, zor ve yıllar süren komünizmden sonra Rusya ve haliyle Rusyalılar için kapitalizme psikolojik geçişin ne kadar karmaşık olduğunun altını çizmeye çalışmıştı. Gorbachev'in anlattığı şaka şuydu: Bir Rus köylüsü yolun kenarında bir lamba bulur ve onu çalar. İçinden bir cin çıkar. Cin ona bir dilek tutabileceğini söyler. Köylü cine kendisinin 3, komşusu Igor'un 10 ineği olduğundan bahseder. Cin bundan köylünün en az 20 inek istediğini çıkarır ve ona 20 inek isteyip istemediğini sorar. Köylünün cevabı cinin tahmin ettiği cevap değildir. Çünkü köylü cinden Igor'un ineklerinin yedisini öldürmesini ister. (Friedman, 2000)."

Hayek'in sosyal düşüncesinin özü, iyi bir toplumun elitler tarafından tasarlanmış olan toplum değil, "sosyal hayatın yerel bilginin (ki bu bilgi sadece tekniği ve imkânları / fırsatları değil aynı zamanda gelenekleri ve değerleri de kapsar) ürünü olduğu bir toplum olduğunu fikrini içerir. Hayek'in öğretmeye çalıştığı, herşeyden önce, iyi bir toplumun yerel anlayışları bastırmayacağı, insanlara durumlara uyum sağlamaları için imkân / fırsat sağlayacağıdır. Elitlerin düşkün olduğu sinoptik yanılğı büyük bir tehlikedir".¹⁶ Bu iki anlama gelir. Birincisi, Washington

15. Joseph Stiglitz, "What I Learned at the World Economic Crisis", *The Insider*, April 04, 2000, www.nytimes.com/2000/04/04/04insider/04stiglitz.html.

16. Chadran Kukathas "Does Hayek Speak to Asia", *Independent Review*, Winter 2000.

DC'deki Pensilvanya caddesi etrafında ekonomiyi bir durumdan öbür duruma, her durumun kendi özelliklerini bilmeden, transfer edebileceklerini sanan ve bütün dünyanın hatırı için H1 vizelerini muhafaza eden bilgili uzaktan kumanda(cı) (tipler)larla işgal edilmiş lüks gösterişli binalara sahip olmamalıyız. Bu kimseler bazen ekonomilerin aynılığı gibi yanlış bir varsayımın suistimali ve tüm ekonomilere uyan tek bir model oluşturma noktasına ulaşırlar. Ben bu sonuca, bir zamanlar Dünya Bankası baş ekonomisti olan Joseph Stiglitz'in bilgisayarın yazım programının "bul" ve "değiştir" komutlarının yardımıyla bir ülkenin ismini diğeriyle değiştirmek suretiyle ışık hızıyla ülke raporları yazan bir Dünya Bankası çalışanı (bir danışman) hakkında yazdığı makaleden çok önce varmıştım. Bu görevlinin amirleri, bu uyumlu galaktik imparatorluğunun hazinecileri, bu görevliyi çok zeki oldukları için değil, bir gün (tesadüfen Igor'un küresel çağın cininden şakayla karışık Igor'un ineklerini yok etmesini istediği gün), o kişinin yazım programındaki "bul ve değiştir" komutu işlemediğinde yakalayabilirler. Hayek'in sosyal düşüncesinin özünden çıkartabileceğimiz ikinci uygulama Igor'un komşusunun bir suçu olmadığıdır. O Rus köylüsü refah ekonomilerinin çok önemli ve unutulmuş sonuçlarını çok dolaylı bir yünden göstermeye çalışıyordu: Eşit yeteneklerle işe başlasak bile, piyasa aynı anda hem verimlilik ve hem eşitlik şartlarını karşılayabilecek bir dengeyi kuracaktır. Üstelik bu dengeyi verimliliğin genişletilmesini hiçe sayarak eşitlik şartlarını kurmaya çalışan sosyalist ekonomilerde çok büyük bir zaman israfına yol açan muazzam miktarda bilginin işlenmesi işine gerek kalmadan, kendiliğinden oluşturacaktır. Bu onun komünist elitlere karşı ifade özgürlüğünün bedeli çok yüksek kıt bir kaynak olduğu taxis¹⁷ düzenini bozmadan haykırışının bir yolu du.

Eğer durum bir kozmos ise, biz neden sistematik ve istatiksiksel olarak taxisın önemli varlığını gözlemleyerek kendi çıkarımlarımızda birinci tür hatayı yapıyoruz. Hayek'ten okuduğum kadarıyla şu sonuca varabilirim: Taxis, kozmosun¹⁸ kristalize olmuş şeklidir. Kahve bardağındaki küçük parçacıkların Browian hareketlerini amaçsızca gözlemledikten sonra bu süre boyunca yaptığım tüm okumalardan geriye kalanlar bir tutarlılık seviyesine ulaştı. Hayek'e göre bir organizasyon gerekli ve önemli bir araçtır. Kendi kelimeleriyle "Organizasyonlar dünyada işveren olarak değil düzenleyici olarak kritik bir öneme sahiptir." Her ihtimali hesaplayamadığımız için aklımız sınırlıdır. Yani, bizler özünde faydasını maksimize etmeye çalışan miyoplarız. Biyolojik evrimimiz açısından bu miyopluk za-

17. Taxis kelimesi Hayek'in "Cosmos ve Taxis" makalesinde inşa edilmiş yapay düzeni tanımlamak için kullanılmıştır.

18. Kosmos kelimesi Hayek'in terminolojisinde kendiliğinden oluşan varlık anlamında kullanılmıştır.

rar verici etkilerin ortaya çıkmasına sebep olmadı. Fakat bunun sosyal evrimimiz açısından engelleyici etkileri oldu, çünkü biz ve atalarımız elit, ayrıcalıklı ve monopolitik örgütlerle bazen bu tür örgütlerin uzun dönemli faydalarını aşan uzun dönemli maliyetlerini hesap edemediğimiz için ilgilenmek zorunda kaldık. Uzun vadeli faydamızı ölçmede miyopluğumuz ve kısıtlı zamanımız yüzünden, kısa vadeli faydamızı maksimize etmek için bize yardım ettikleri sürece bu engelleyici varlıklara takılıp kaldık. Bunları kozmosun dışında bıraktık. Arada kozmosun bir parçasını kendi faydamızı maksimize etmek için bize yardım etmeye tayin edince kosmosu kristalleştirdik ve onu taxis yaptık. Kozmosun bu kristalize olmuş versiyonunun; yani taxisin (Dünya Bankası ve IMF) kontrolünün bize güç verdiğinin farkına vardık. Bu nedenle gücü yalnızca kendimiz için istedik ve diğerlerini dışlamaya başladık, çünkü bizler yine Adam Smith'in kasabının, bira üreticisinin ve fırıncısının kendi çıkarını düşünen çocuklarıyız. Ve harika bir gün Igor ve komşusunun kesinlikle kurtulacakları elit yöneticiler olmuş durumdayız.

Sonuçta, amaçlı olmasa da ve doğru bir şekilde formüle edilmese de bu büyük tepkiyi meşrulaştıran bir tezgâh / komplo var. Bundan dolayı, gelişmenin önündeki engelleri kaldırırken gerçek amacımız, ikincil hasarlar yaratma olasılığı yüksek olan yönelendirilmiş bir mermi yaratmak değil de, insanlığın refahının gelişmesine yardımcı olacak bir yol bulmak olsaydı, bu iki kurumda da (taxis) çok önce kurtulmuş olmamız gerekirdi.

Çeviren: Seval YAMAN